VIKIPEEDIA

Sileesia keel

Sileesia keel (nimetatud ka poola keele **Sileesia murdeks**; sileesia: *ślůnsko godka*, *ślůnski*, *pů našymu*) on indoeuroopa keelkonna lääneslaavi harusse kuuluv keel, mida kõneldakse peamiselt Ülem-Sileesias (Poola), aga ka Tšehhis ja Saksamaal. 2011. aastal tunnistas sileesia keele oma emakeeleks umbes 509 000[1] inimest.

Sileesia keel on lähedalt suguluses poola keelega ja osa keeleteadlasi peab seda poola keele murderühmaks. Küsimus on osaliselt politiseeritud ka seetõttu, et osa sileesia keele emakeelena kõnelejaist peab sileeslasi eraldi rahvuseks. Poola riiklikes dokumentides on sileesia keelt määratletud erinevalt. Nii näiteks registreeris Poola administratsiooni- ja digiteerimisministeerium 2012. aastal sileesia keele riikliku kohanimede registri tööd korraldava määruse lisas 1[2], kuid 2013. aasta novembris tehtud parandusega võeti see loetelust välja.[3] On ka teisi dokumente, kus sileesia keel on määratletud kohaliku keele, vähemuskeele või murdena.

Poola lingvistidest peavad sileesia keelt eraldiseisvaks keeleks näiteks Jolanta Tambor[4], Juan Lajo[5], Tomasz Wicherkiewicz[6], samuti filosoof Jerzy Dadaczyński[7], sotsioloog Elżbieta Anna Sekuła[8] ja sotsiolingvist Tomasz Kamusella[9][10]. Stanisław Rospondi väitel ei saa sileesia keel olla poola murre, kuna see areneb paralleelselt poola keelega vanapoola keelest[11]. Teised Poola keeleteadlased nagu Jan Miodek ja Edward Polański ei toeta aga selle määratlemist keelena. Jan Miodek ja Dorota Simonides, kes on mõlemad Sileesia päritolu, eelistavad ka kogu sileesia murrete diapasooni säilitamist nende standardiseerimisele keelekorralduses.[12]

30. juunil 2008 toimus Sileesia parlamendi hoones Katowice sileesia keele staatuse teemaline komverents pealkirjaga "Sileesia keel - kas endiselt vaid murre või juba keel?" (poola keeles "Śląsko godka — jeszcze gwara czy jednak już język?"). Konverentsil osalesid sileesia keele spetsialistid, poliitikud, keeleteadlased ning asjaosaliste organisatsioonide esindajad.[13]

Sileesiakeelne Vikipeedia loodi 26. mail 2008.[14] 2016. aasta augusti seisuga on selles ligikaudu 5000 artiklit.

Tähestik

Sileesia keele kirjutamiseks ei kasutata ühte kindlat tähestikku. Sileeslased on harjunud kirjutama poola tähestiku abil. 2006. aastal võeti kasutusele uus sileesia tähestik, mis põhineb kümnel erineval sileesia kirjaviisil. See on laialt levinud internetis ja ka sileesiakeelses Vikipeedias.

Aa Bb Cc Ćć Čč Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Ńń Oo Pp Rr Řř Ss Śś Šš Tt Uu Ůů Ww Yy Zz Źź Žž

Digraafid: Ch Dz Dź Dž.

Viited

1. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2011. Raport z wyników (http://web.archive.org/web/20121221235509/http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/LUD_raport_z_wynikow_NSP2011.pdf) - Central Statistical Office of Poland

2. Dz.U. 2012 nr 0 poz. 309 (http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20120000309) - Internet System of Legal Acts
3. Dz. U. z 2013 r. poz. 1346 http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20130001346
4. "*Ekspertyza naukowa prof. UŚ Dr hab. Jolanty Tambor*", 2008
5. "*Ekspertyza naukowa pana Juana Lajo*", 2008
6. "*Ekspertyza naukowa dra Tomasza Wicherkiewicza*", 2008
7. "*Ekspertyza naukowa ks. dra hab. Jerzego Dadaczyńskiego*"), 2008
8. "*Ekspertyza naukowa dr Elżbiety Anny Sekuły*", 2008
9. Tomasz Kamusella. *Schlonzska mowa — Język, Górny Śląsk i nacjonalizm* [*Silesian speech — language, Upper Silesia and nationalism*] (poola keeles). ISBN 83-919589-2-2.
10. Tomasz Kamusella (2003). "The Szlonzoks and their Language: Between Germany, Poland and Szlonzokian Nationalism" (http://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/1351/HEC03-01.pdf?sequence=1) (PDF). European University Institute — Department of History and Civilization and Opole University.
11. "*Polszczyzna śląska*" - Stanisław Rospond, Ossolineum 1970, p. 80–87
12. "The Silesian Language in the Early 21st Century: A Speech Community on the Rollercoaster of Politics Tomasz Kamusella" (http://www.abstract.xlibx.com/a-history/74611-8-the-silesian-language-the-early-21st-century-speech-community.php). *xlibx.com*. 11. detsember 2012. Vaadatud 11.06.2015.
13. Katowice: konferencja dotycząca statusu śląskiej mowy (https://pl.wikinews.org/wiki/Katowice:_konferencja_dotycz%C4%85ca_statusu_%C5%9Bl%C4%85skiej_mowy), Wikinews, 1 July 2008
14. "Śląska Wikipedia już działa" [Silesian Wikipedia already operating] (http://technologie.gazeta.pl/technologie/1,82008,5248211,Slaska_Wikipedia_juz_dziala.html). *Gazeta Wyborcza-Gospodarka* (poola keeles). 2008.

Välislingid

- Sileesiakeelne Vikipeedia
- Sileesiakeelsed uudised (http://www.nowiny.pyrsk.com/)
- Pů našymu – djalykt ślůnski kodyfikowůny (http://punasymu.com/_indexs.php)

Pärit leheküljelt "https://et.wikipedia.org/w/index.php?title=Sileesia_keel&oldid=5282804"

Selle lehekülje viimane muutmine: 00:50, 18. aprill 2019.

Tekst on kasutatav vastavalt Creative Commonsi litsentsile "Autorile viitamine + jagamine samadel tingimustel"; sellele võivad lisanduda täiendavad tingimused. Täpsemalt vaata Wikimedia kasutamistingimustest.